

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992¹

René DE HERDT, Marie Christine LALEMAN
en Johan VANNIEUWENHUYSE

MIAT, DMSA en Stadsarchief Gent

Inventarissen, archiefvoorstellungen, bibliografieën

1. BOTS M. en L. PAREYN, *Bibliografie van de geschiedenis van het Belgisch Liberalisme. Beknopte bio-bibliografie van liberale prominenten 1830-1990, (Liberaal Archief. Reeks Bibliografieën, nr. 3), Gent, 1992, IV + 186 blz.*
Tweede deel van een algemene bibliografie over het Liberalisme. Het eerste van de hand van I. DE SCHUYTER, verscheen in 1989 onder de titel *Geschiedenis van het Belgisch Liberalisme 1830-1987. Een selectieve bibliografie.*
2. CLAES L., G. KWANTEN en J. VERHOOGEN, *Archieven bewaard op het KADOC, (KADOC), Leuven, 1990, 410 blz.*
Overzicht van de ca. 4000 strekkende meter archief bewaard op het Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum. Van elk afzonderlijk archiefbestand worden beschreven : de vorm (met korte historische situering), de begin- en einddata, de inhoud, de omvang, de verwerkingsstaat, de raadplegingsvoorwaarden en de eventuele bewaarplaats(en) van andere bestanddelen. Met inleiding en verschillende indices.

¹ Gebruikte afkorting : HMGOG = *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*. Uit vulgariserende werken en artikels werd slechts een keuze gemaakt. Een aantal niet opgenomen artikels en mededelingen kan men vinden in tijdschriften over heemkunde, toerisme, enz. Het opstellen van een volledige bibliografie vraagt heel wat opzoekingswerk. U kan het werk van de auteurs vergemakkelijken door uw boek of een overdruk van uw artikel te sturen aan het Stadsarchief, Abrahamstraat 13 te 9000 Gent. Het toegestuurd exemplaar zal ingeschreven worden in de bibliotheek van het Stadsarchief.

3. COPPENS G. en M. TONDELEIR, *Klapper op de briefwisseling 1862-1901 van het Willemsfonds Algemeen Bestuur, (Liberaal Archief. Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, Museum Vlaamse Sociale Strijd)*, Gent, 1990, 7 dln., XXVII + 62, 141, 264, X + 233, X + 387 en 154 blz.
In 1851 werd te Gent de culturele vereniging Willemsfonds gesticht. Zowel op de ingekomen als op de uitgegane brieven van het Algemeen Bestuur werden personen-, thematische en geografische registers samengesteld.
4. DE HERDT R. en J. VANNIEUWENHUYSE, *Bibliografie van de geschiedenis van Gent 1990-1991*, in *HMGOG*, XLV, (1991), p. 211-248.
5. DE MAEYER J. en L. SAERENS, *Gentse uitersten : Joseph de Hemptinne en Gerard Cooreman*, in *KADOC-Nieuwsbrief*, (1991-1992), nr. 4, p. 4-5.
Belangwekkende archivalia werden door het KADOC verworven betreffende senator en minister Cooreman (1852-1926) en betreffende de industrieel en ultramontaan de Hemptinne (1822-1909). Geïllustreerd.
6. DE MAEYER J. en L. VINTS, *In kleur : de atelierarchieven van Joseph Casier en Gustave Ladon*, in *KADOC-Nieuwsbrief*, (1991-1992), nr. 3, p. 6-7.
Archieven van de Gentse glazeniers Casier (1852-1925) en Ladon (1863-1942) werden door het KADOC verworven. Ze bevatten ontwerp- en uitvoeringstekeningen van glasramen, bijhorende documenten en glasnegatieven in verband met de Gentse ultramontanen. Met reproducties van oude foto's en ontwerptekeningen.
7. DEPRez A., D. VAN DYCK en B. VAN SCHELSTRAETE, *De Toekomst 1857-1898, (Universiteit Gent. Cultureel Documentatiecentrum. Bibliografie van de Vlaamse Tijdschriften in de Negentiende Eeuw)*, Gent, 1992, 3 dln., 960 blz.
Ontleding van het Vlaamsgezind pedagogisch tijdschrift, dat te Gent bij Hoste uitgegeven werd. Met inleiding, auteurs- en trefwoordenregisters.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

8. HAEGEMAN M., *Het archief van de priorij Onze-Lieve-Vrouw Ten Hove te Waarschoot, later te Gent (1445-1796) en zijn mogelijkheden voor de historiografie*, in *HMGOG*, XLV, (1991), p. 133-154.
Overzicht van de inhoud van het priorij-archief, dat thans bewaard wordt op het Rijksarchief te Gent, en van de onderzoeksmogelijkheden. Zie ook ID., *De inventarisatie van het archief van de priorij Onze-Lieve-Vrouw Ten Hove te Waarschoot, later te Gent (1445-1796)*, in J. BAERTEN, F. SCHEELINGS en J. VERHELST (eds.), *Archiefinitiatie(f). Archiefproblemen en -oplossingen. De eerste resultaten van de verhandelingen van de Bijzondere Licentie Archiveringstechnieken*, (V.U.B.), Brussel, 1991, p. 25-32.
9. HAEGEMAN M. en L. PAREYN, *Inventaris van het archief van Geluk in 't Werk 1880-1969, (Liberaal Archief. Reeks Inventarissen, nr. 3)*, Gent, 1991, 181 blz.
In 1880 werd naar de ideeën van François Laurent (1810-1887) de sociaal-kulturele kring Geluk in 't Werk op de Gentse wijk Ekkergerm gesticht. De bewaard gebleven archief- en documentaire bescheiden dateren uit de periode 1880-1969. De inventaris bevat een inleiding, een stukkenbeschrijving en een chronologische klapper op de briefwisseling.
10. KERCKHAERT N., *Oude Oostvlaamse huisnamen. Vijfde deel, S-V, (Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nieuwe Reeks, nr. 34)*, Gent, 1991, 223 blz.
Sinds 1977 publiceert de auteur geregeld delen van een *Alfabetisch repertorium van namen van huizen, hoeven, herbergen en molens in Oost-Vlaanderen tijdens het Ancien Regime*. Bij elke huisnaam worden verwijzingen naar de vindplaatsen in de geschreven archiefbronnen en een etymologische verklaring gegeven.
11. *Recyclage (archief van de Socialistische Vrijdenkersbond-Gent)*, in *AMSAB-Tijdingen*, n.r., (1991), nr. 12, p. 15-16.
Het archief (1880-1934) werd uit de basiscollectie van het AMSAB afgesplitst. Met fotoreproductie.
12. ROMBAUT H., *Bronnen voor de agrarische geschiedenis van het middeleeuwse graafschap Vlaanderen. Deel III, (Belgisch Centrum voor Landelijke Geschiedenis)*, Gent, 1991, VI + 502 blz.
De middeleeuwse documenten betreffende het beheer en de exploitatie van onroerende goederen, die bewaard bleven in stads- en O.C.M.W.-archieven, worden voorgesteld. Voor het Stadsarchief van Gent zie p. 49-127.

13. SCHOLLIERS P. en P. VIAENE, *Bibliografie industriële archeologie en industrieel erfgoed in België*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, 9, (1991), nr. 3, p. 1-33.
Met een aanvulling tot mei 1992 in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 10, (1992), nr. 3, p. 16-27. Geïllustreerd.
14. VANNIEUWENHUYSE J., *Stadsarchief Gent, (Stadsbestuur)*, Gent, 1992, z.blz.
Brochure uitgegeven naar aanleiding van de 175ste verjaardag van het Gentse Stadsarchief. Ze bevat een beschrijving van de inhoud en de betekenis van het archief en de verzamelingen. Daarnaast worden ook de functie en de werking van de archiefdienst toegelicht. Geïllustreerd.
15. VANSCHOENBEEK G., *Recyclage (archieven der BWP-BSP-federatie Gent-Eeklo)*, in *AMSAB-Tijdingen*, n.r., (1991), nr. 11, p. 20.
Het naoorlogse partijarchief van de federatie Gent-Eeklo (700 dozen) werd door het AMSAB overgenomen. Met foto van een affiche.
16. VANSCHOENBEEK G., *Recyclage. Nieuwe archivalia in verband met de Gentse Volkskinderen*, in *AMSAB-Tijdingen*, n.r., (1991), nr. 13, p. 18.
Bespreking van nieuw verworven archivalia in verband met de socialistische kindergroepering, opgericht door Aimé Bogaerts (1859-1915). Met fotoreproductie.
17. VAN TWEMBEKE J., *Overzicht van de bijdragen in de jaarboeken 1 tot en met 20 van de Heemkring Scheldeveld (1970-1991)*, in *Heemkring Scheldeveld. Jaarboek*, XX, (1991), p. 187-201.
18. WILS L., *De geschiedschrijving van het activisme*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, LI, (1992), nr. 2, p. 65-82.
Overzicht van boeken en tijdschriftartikels rond het activisme, naar aanleiding van het verschijnen van D. VANACKER, *Het Aktivistisch Avontuur* (1991). Behandelde thema's die van belang zijn voor Gent : de vernederlandsing van de universiteit en het optreden van activistische groeperingen zoals deze onder leiding van Domela Nieuwenhuis.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

Archeologische kronieken

19. BOURGEOIS J. en P. CROMBE, *Het project luchtfotografie van de Universiteit van Gent in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, in Handelingen LIIe Congres van de Federatie van Kringen voor Oudheidkunde en Geschiedenis van België .I*, Luik, 1992, p. 38-39.
Samenvatting over luchtfotografische prospectie met een bestand van ca. 35.000 opnames. Waarnemingen voor sites en sporen uit verschillende periodes, onder meer op het grondgebied van Groot-Gent.
20. ERVYNCK A., *Archeozoölogisch onderzoek*, in *Archaeologia Mediaevalis*, 15, (1992), p. 11-13.
Betreft ondermeer het site Dobbelslot te Gent.
21. HOFFSUMMER P., *Dendrochronologie en Belgique et régions limitrophes*, in *Archaeologia Mediaevalis*, (1992), 15, p. 15-16.
Overzicht van het dendrochronologisch onderzoek met verwijzing naar het onderzoek van de 13de-eeuwse dakkap van de Bijloke.
22. LALEMAN M.C. en P. RAVESCHOT, *Stadsarcheologisch onderzoek in Gent (O.-VI.)*, in *Archaeologia Mediaevalis*, 15, (1992), p. 53-55.
Overzicht van de archeologische interventies in 1991 en van de voornaamste onderzoeksresultaten.
23. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, 15, (1991), nr. 3, p. 36-41.
Bespreking van vondsten : noordelijke muur langs de Oude Leie (Buitenhof-Lucas Munichstraat), muur in Doornikse kalksteen (Drongenhof-Lange Steenstraat), muur in baksteen uit de 18de eeuw (Grootkanonplein 1), fundering van de zuidelijke langsgewel van de Dominicanenkerk (Jacobijnenstraat), postmiddeleeuwse scherven (Kaatsspelplein-Kalversteeg), bakstenen massieven van de Muidepoort (Meulesteedsesteenweg), sporen van Romeinse structuren (Nieuwe Beestenmarkt-Slachthuisstraat), oude bakstenen constructie (Plotersgracht 17-19), voormalig kruitmagazijn van het Spanjaardenkasteel, alsmede hardstenen papierkuip uit de 18de eeuw (Schoolkaai 35), grafsteen uit de 15de eeuw (Vrouwebroersstraat) en schouwvang uit de 15de-16de eeuw (Zwartzustersstraat). Geïllustreerd.

24. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, 16, (1992), nr. 1, p. 29-37.
Gegevens over een muurconstructie in Doornikse kalksteen (Belfortstraat), over de traptoren in de Ziekenzaal (Bijlokekaai), over de restanten van middeleeuwse Stenen (Hoogpoort 41-49 en 63), over een stenen stadshuis (Onderstraat 36) en over schoenmakersafval (Schepenhuisstraat). Geïllustreerd.

Algemeen

25. DECAVELE J. (red.), *Gebuurteleven en dekenijen te Gent, 14de-20ste eeuw*, (Stadsarchief Gent. Koninklijk Verbond der Gebuurtedekenijen van de Stad Gent), Gent, 1992, 191 blz.

De buurte was in Gent de kleinste officiële organisatievorm voor de stedelingen. Elke buurte vormde een geografische eenheid. Ze werd doorgaans bestuurd door een deken, een dekenin, een baljuw en een knaap. De buurten kregen politietaken toegewezen, rechterlijke opdrachten bij kleine geschillen, opdrachten bij de brandbestrijding, bij openbare werken, enz. Na een eerder sluimerend bestaan gedurende de 19de eeuw, hernam de buurte- of dekenijwerking vanaf 1902, niet in het minst onder impuls van de Dekenbond of het Opperdekenijbestuur. Thans tracht elke dekenij de handel en nering in de eigen wijk te bevorderen, de belangen van de gehele buurtschap te behartigen, sociaal actief op te treden voor de minder gelukkige medeburen en ontspanningsmogelijkheden te organiseren. Geïllustreerd.

26. DE WIN P., *De schandstraffen in het wereldlijk strafrecht in de Zuidelijke Nederlanden, van de Middeleeuwen tot de Franse Tijd, bestudeerd in Europees perspectief* (Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Letteren, nr. 139), Brussel, 1991, 276 blz.

Rechtshistorische en rechtsarcheologische studie, met ook aandacht voor de Gentse situatie.

27. THIERY M., *Het vroedvrouwenonderwijs te Gent : een historische schets*, in *Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België*, LIII, (1991), nr. 3, p. 205-240.

Overzicht van de opeenvolgende scholen : de vroedvrouwenscholen van de keure (vanaf 1772), van de kasselrij Oudburg (vanaf 1776) en van het Scheldedepartement (vanaf 1804), de Ecole de Médecine (vanaf 1806) en de Provinciale Kraaminrichting (vanaf 1828).

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

Prehistorie , Romeinse en Merovingische Tijden

28. COMHAIRE E., *De Bourgoyen-Ossemeersen, toen, nu, later*, in *Kroonblaadje*, 13, (1992), nr. 2, p. 2-5.
Ontwikkeling van het natuurgebied met aandacht voor geografische aspecten en archeologische gegevens, onder meer met betrekking tot het site Valkenhuis. Geïllustreerd.
29. ERVYNCK A., P. RAVESCHOT en S. VAN BELLINGEN, *Een laat-Merovingische waterput uit Gent (O.-VI.)*, in *Archaeologia Mediaevalis*, 15, (1992), p. 2.
De waterput werd gevonden aan de Nieuwe Beestenmarkt.
30. VAN BELLINGEN S., *Een laat-merovingische mantelspeld. Nieuwe Beestenmarkt, Gent*, in *Stadsarcheologie*, 16, (1992), nr. 1, p. 5-7.
Geïllustreerd.
31. VANMOERKERKE J., *Les structures funéraires au Bronze ancien et moyen*, in *Les Cahiers de Préhistoire du Nord*, (1990), nr. 8, p. 11-16.
Over grafstructuren in de Bronstijd met verwijzing naar het site van de Hogeweg in Gent en de archeologische bevindingen in dat verband.
32. VERHAEGHE F., *The Roman substratum and medieval towns in Belgium: an update*, in *Urbanism, (Medieval Europe. Pre-printed Papers, nr. 1)*, York, 1992, p. 39-47.
Kritische doorlichting van de kennis over de betekenis van het Romeinse substratum in de middeleeuwse steden en het probleem van de "continuïteit" van de Romeinse tijd naar de middeleeuwen, onder meer voor Gent.
33. VERMEULEN F., *Een Romeinse lepelsonde en andere oude ontdekkingen op het voormalige vliegveld van Sint-Denijs-Westrem*, in *VOBOV-Info*, (1991), nr. 42, p. 36-41.
Overzicht van de voorwerpen gevonden tussen 1837 en 1935 op het site van Sint-Denijs-Westrem. Vooral de lepelsonde, tijdens de Romeinse tijd in gebruik als chirurgisch of cosmetisch hulpmiddel, is merkwaardig. Met tekeningen van voorwerpen en foto van de lepel.
34. VERMEULEN F., *Tussen Leie en Schelde. Archeologische inventaris en studie van de Romeinse bewoning in het zuiden van de Vlaamse Zandstreek*, (*Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks, nr. 1*), Gent, 1992, 285 blz.

Uitgebreide studie op basis van het archeologisch onderzoek in de regio ten zuidwesten van Gent, met inbegrip van de deelgemeenten Afsnee, Sint-Denijs-Westrem en Zwijnaarde. Ontleding van geografische aspecten, gegevens over wegennet, verspreiding en ontwikkeling van de bewoning, nederzettingen, economische bedrijvigheden, cultus, dodenritus, demografie en situering in ruimere historische en culturele context. Met kaartmateriaal, illustraties en Engelse samenvatting.

Middeleeuwen

35. ARNADE P.J., *Secular charisma, sacred power : rites of rebellion in the Ghent entry of 1467*, in *HMGOG*, XLV, (1991), p. 69-94.
Het samenvallen van de Blijde Intrede van Karel de Stoute op 28 juni 1467 en de populaire bedevaart naar Sint-Lievens-Houtem bleek een ideale gelegenheid voor een machtsgreep van de volksmassa in de stad. Eerst moest de hertog enkele toegevingen doen, maar nadien - vooral in het begin van 1469 - werd de vraag naar stedelijke autonomie sterk verdrukt.
36. BOONE M., *Zu einer integrierten Sozialgeschichte der Niederländischen Städte. Das Beispiel Gent und die burgundische Staatsbildung (14.-16. Jahrhundert)*, in *Rheinische Vierteljahrsblätter*, 54, (1990), p. 78-94.
Het conflict tussen de centralisatiepolitiek van de opeenvolgende Bourgondische hertogen en het Gentse particularisme, laat toe een sociografie van de stedelijke gemeenschap samen te stellen. Door nauwgezet prosopografisch onderzoek te combineren met analyses van de stadsrekeningen kunnen de gedragslijnen van de stedelijke elite achterhaald worden.
37. ERVYNCK A., *The economy of food in medieval flemish towns: getting rid of the simple explanations*, in *Urbanism, (Medieval Europe. Pre-printed Papers, nr. 1)*, York, 1992, p. 133-138.
Kritische beschouwingen rond de conclusies van vroegere archeozoologische studies, in het bijzonder met betrekking tot de voedsleconomie en de zogenaamde 'Verrinding' in Vlaamse steden. Bespreking van diverse Gentse vondstenensembles, onder meer uit het Gravensteen, de Sint-Pietersabdij en het Dobbelslot.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

38. *Gent*, in *Lexikon des Mittelalters. Band IV*, (1989), kol. 1237-1246.
Algemeen overzicht van de Gentse middeleeuwse geschiedenis. Met bijdragen van A. VERHULST en M. RYCKAERT over de vroege en volle middeleeuwen, van M. BOONE en W. PREVENIER over de late middeleeuwen en van G. DECLERCQ over de Sint-Baafs- en Sint-Pietersabdijen.
39. HILLEWAERT B., *The introduction of tinglazing in north-western Europe*, in *Technology and Innovation, (Medieval Europe. Pre-printed Papers, nr. 3)*, York, 1992, p. 163-168.
Overzicht van de huidige kennis omtrent de introductie van tinglazuur in Noordwest-Europa en kritische analyse van de beschikbare elementen. Met verwijzing naar enkele voorbeelden uit Gent. Geïllustreerd.
40. MEERSSEMAN S., *Het "Sente Jacopshuus up Nieuwland" te Gent. Godshuis of politieke instelling (ca. 1257-1540)*, in *HMGOG*, XLV, (1991), p. 5-32.
Het godshuis bood sinds de 13de eeuw onderdak aan pelgrims op doorreis naar Compostella, aan armen en aan proveniers (personen die zich inkochten). Het werd bestuurd door leden van de broederschap van Sint-Jakob op Nieuwland. De bestuurders behoorden steeds tot de Gentse topelite. In 1540 confisceerde keizer Karel V de instelling en verdeelde voortaan zelf de provenden. Met grafiek en tabellen.
41. NICHOLAS D., *The governance of fourteenth-century Ghent : the theory and practice of public administration*, in B.S. BACHRACH en D. NICHOLAS (eds.), *Law, custom and the social fabric in medieval Europe. Essays in honor of Bryce Lyon*, Kalamazoo, 1990, p. 235-260.
Voorstelling van de verschillende instellingen en ambtenaren, die de stad bestuurden gedurende de 14de eeuw, met bespreking van hun bevoegdheden en rekrutering. De stedelijke inkomsten en uitgaven, die per categorie ingedeeld worden, schraagden de werking van de instellingen, onder meer bij de bestrijding van het geweld in de samenleving. Met tabellen.
42. PREVENIER W., *Euregio "avant la lettre". Rond de Noordzee in de late middeleeuwen*, in *Gent Werkt*, 90, (1992), p. 66-67.

43. VAN ACKER K.G., *Oud Merelbeke voornamelijk tijdens de middeleeuwen*, Merelbeke, 1992, 176 blz. + 14 kaarten.
Geschiedenis van de heerlijkheid Krombrugge, die sinds 964-966, en van de heerlijkheid Merelbeke, die sinds 1101 aan de Gentse Sint-Pietersabdij toebehoorden. Geïllustreerd.
44. VAN DE CASTEELE J., *Een meldenswaardig dokument, in Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 125-131.
Reproductie, transcriptie, vertaling en bespreking van een oorkonde uit 1183-1192, waarbij Arnulf van Landas, heer van Eine en zijn echtgenote hun onderhorige Siger van Hecke schenken aan de heilige Mauritius, patroon van de kerk van Nevele.
45. VERHULST A., *Les origines et l'histoire ancienne de la ville de Gand*, in *Ontstaan en vroegste geschiedenis van de middeleeuwse steden in de Zuidelijke Nederlanden. Een archeologisch en historisch probleem. 14de Internationaal Colloquium Spa, 6-8 sept. 1988. Handelingen, (Gemeentekrediet. Historische uitgaven, reeks in-8°, nr. 83)*, Brussel, 1990, p. 293-297.
Overzicht van de huidige kennis omtrent de oudste geschiedenis van Gent. Met plan.
46. VERHULST A. en M.C. LALEMAN, *Archeologische en historische visies op het ontstaan en de vroegste ontwikkeling van Gent in confrontatie*, in *Ontstaan en vroegste geschiedenis van de middeleeuwse steden in de Zuidelijke Nederlanden. Een archeologisch en historisch probleem. 14de Internationaal Colloquium Spa, 6-8 sept. 1988. Handelingen, (Gemeentekrediet. Historische uitgaven, reeks in-8°, nr. 83)*, Brussel, 1990, p. 299-315.
Het samenbrengen van de interpretaties die de archeoloog afleidt uit materiële relictten en de historicus uit geschreven bronnen, werkt bevruchtend om Gents oudste geschiedenis (vóór 1300) te reconstrueren. Een sluitend overzicht van deze vroege stadsgeschiedenis blijkt vooralsnog niet mogelijk. De hoofdaandacht van de onderzoekers gaat uit naar het Romeinse site Ganda (de huidige Sint-Baafsabdij bij de samenvloeiing van Schelde en Leie), een 9de-10de-eeuwse hoefijzervormige omwalling met nederzetting haaks op de Schelde rond de Sint-Janskerk (de huidige Sint-Baafskathedraal) en het site Gravensteen-Oudburg.

Moderne Tijden

47. BEUTELS R. en R. DE SCHRYVER, *Over het mercantilisme in de Spaanse Nederlanden. Economisch-historische duiding van een merkwaardig Nederlandstalig mercantilistisch traktaat van Pieter Cardon : "De oorsprong van de ruïne en armoede der Spaanse Nederlanden" 1686-1699, (Stichting Lessius), Tielt, 1991, 2 dln., 189 + 60 blz.*
De vermoedelijk Gentse koopman Pieter Cardon gaf in 1686 een economisch traktaat uit, dat onder meer de staatsman Jan van Brouchoven, graaf van Bergeyck beïnvloedde. Het sloot aan bij de mercantilistische doctrine, die voorschriften en normen poogde aan te brengen om de macht van de individuele staten te versterken door meer te exporteren dan te importeren. Met facsimile van de vermeerderde versie van het traktaat uit 1699.
48. BOUCHET F., A. ERVYNCK en P. RAVESCHOT, *Rijk, maar proper? Parasitologisch onderzoek van een put uit de Schepenhuisstraat, in Stadsarcheologie, 15, (1991), nr. 3, p. 8-14.*
Uit de aanwezigheid van eieren van Ascaris- en Trichoriswormen in de sedimenten van een beerput kan afgeleid worden dat de post-middeleeuwse Gentenaars niet erg hygiënisch leefden. Geïllustreerd. Zie ook ID., Parasitologisch onderzoek van een beerput te Gent (O.-Vl.), in *Archaeologia Mediaevalis, 15, (1992), p. 13-14.*
49. DE BUCK R., *De taverne en de ijkverplichting, in Stadsarcheologie, 16, (1992), nr. 1, p. 19-28.*
Gegevens over de Gentse wijnverkoop, de evolutie van taverne tot café en de ijkverplichting in de 16de-18de eeuw. Met tabellen en reproducties van tekeningen.
50. LENDERS P., *De luitenant-civil van de Indaginghe te Gent en te Dendermonde. Vorstelijke rechtbanken voor verbintenissen in Vlaanderen (16e-18e eeuw), in HMGOG, XLV, (1991), p. 155-176.*
Op 14 februari 1541 organiseerde keizer Karel V de rechtbank van de Indaginghe (betekent "dagvaarding") te Gent. De luitenant-civil trad als rechter op bij betwistingen over verbintenissen of contracten afgesloten tussen Gentenaars en bewoners van het omliggende platteland. Op 4 mei 1544 werd ook in Dendermonde een gelijkaardige rechtbank opgericht. Het betrof een hulpinstelling, ter ontlasting van de Gentse Indaginghe.

51. RAVESCHOT P., *De beerput in de Schepenhuisstraat, in Stadsarcheologie*, 15, (1991), nr. 3, p. 5-7.
Voorstelling van een beerput met post-middeleeuws vondstenensemble. Gedeeltelijke uitwerking van een opgraving uit 1989. Geïllustreerd.
52. RAVESCHOT P., *Het steengoed uit de beerput van de Schepenhuisstraat, in Stadsarcheologie*, 15, (1991), nr. 3, p. 30-33.
Voorstelling van het steengoedmateriaal uit een post-middeleeuws vondstenensemble. Geïllustreerd.
53. SCHEPENS E.L., *Willem Huijghe, abt en heer van Drongen en Floris van Schoutheete van Zuylen, heer van Erpe, in Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 147-156.
Omtrent processen in 1504 en 1508 over lenen te Erpe, afhankelijk van het leenhof van Drongen. Met oude tekstuittgaven in bijlage.

Hedendaagse Tijd

54. B.G.J.G. *Gewest Gent. Terugblik 1921-1991*, Gent, (1992), 101 blz.
In 1921 werd op nationaal niveau de Bond van Talrijke Huisgezinnen (thans Bond van Grote en Jonge Gezinnen) gesticht om de leefomstandigheden in de kroostrijke gezinnen te verbeteren. Kort daarop ontstonden een Provinciaal Comité Oost-Vlaanderen en een Gewestelijk Comité Gent. Geïllustreerd.
55. DE NEVE M., *Kinderarbeid te Gent van 1830 tot 1914, in Tijdschrift rondom Industriële Cultuur*, 10, (1992), nr. 1, p. 2-45. Geïllustreerd.
56. DE RAMMELAERE C., *Enkele kanttekeningen bij de lijst van de Drongense conscripts, in Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 45-49.
Demografische en sociaal-ekonomische analyse van de eerder door P. CASSIMAN in *Dronghine. Jaarboek* (1991) uitgegeven lijst van conscripts, die vermoedelijk uit 1815 dateert. Met tabellen.
57. DEVOLDER C., *De notabelen van het Eerste Keizerrijk (1804-1814). Het Scheldedepartement, in HMGOG*, XLV, (1991), p. 177-209.
Prosopografische studie van de groep van de ca. 100 rijkste en machtigste burgers uit het Scheldedepartement. Onderzocht worden : hun socio-demografische gedragspatronen, fortuinen, beroeps- en politieke activiteiten. Met tabellen en naamlijst van de notabelen.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

58. DE WILDE B., G. VANSCHOENBEEK en M. VERMOTE, *Het verleden van "De Toekomst". 100 jaar socialistische wijkclub Heirnis*, Gent, 1991, 16 blz.
Vanaf 1887 werd in Gent onder impuls van Anseele sr. een net van wijkclubs uitgebouwd. Doel was het socialistisch partijwerk aan de basis te organiseren. In 1892 werd de wijkclub Heirnis opgericht. Met illustraties en een losbladige bijlage : H. BALTHAZAR, *De Gentse socialistische wijkclubs. Een historische terugblik*, 13 blz.
59. *Over Sint-Lievens gesproken, 1865-1991. 125 jaar Sint-Lievenscollege Gent*, Gent, 1991, 249 blz.
Op initiatief van bisschop Bracq werd in oktober 1865 het Sint-Lievensinstituut aan de Koningstraat geopend. Het was oorspronkelijk enkel een beroepsschool. Thans is de instelling geëvolueerd tot een college met een humaniora-afdeling, een handelsafdeling en vier lagere afdelingen. Geïllustreerd.
60. RUMMENS M., *Honderd jaar stedelijke basisschool Désiré van Monckhoven 1892-1992*, Gent, 1992, 222 blz.
De stad Gent kocht in 1889 uit de nalatenschap van Van Monckhoven een stuk grond nabij de Kortrijksepoort om er van 1892 tot 1911 een kosteloze gemengde kleuter- en basisschool in te richten. Van 1911 tot 1959 werden de gebouwen ingenomen door een betalende kleuter- en basisschool voor jongens. Thans omvat de school een dagverblijf en gemengde kleuter-, lagere- en wijkafdelingen. Met biografische schetsen, tabellen van de leerlingcijfers en fotoreproducties.
61. SIMON-VAN DER MEERSCH A.M., E. LANGENDRIES en I. SCHELSTRAETE, *175 jaar Universiteit Gent. Ghent University 1817-1992. Een verhaal in beeld*, (Universiteit Gent. Stichting Mens en Cultuur), Gent, 1992, 336 blz.
Becommentarieerd fotoboek.
62. SOUBRY L., *Vrij groeiend, vrolijk rood. De Kollebloem 1950-1990. Een stuk socialistisch leven in het Gentse*, (AMSAB), Gent, 1991, 56 blz.
Het centrum De Kollebloem werd in 1950 te Heusden ingericht om de Gentse vrijzinnige arbeidersjeugd een gezonde en ontspannen vakantie aan te bieden. Met fotoreproducties.

63. VAN HEESVELDE P., *Een bittere pil ?! Gentse apothekers in het verweer tegen de volksapotheken van Vooruit op het einde van de 19de eeuw*, in *Heemkundige Kring De Oost-Oudburg. Jaarboek*, XXVIII, (1991), p. 118-137.
Tussen 1885 en 1909 openden de socialisten 7 volksapotheken in Gent. Hun succes riep verzet op bij de gevestigde apothekers, verenigd in de Union Pharmaceutique de Flandres (1887). Met tabellen.
64. VANSCHOENBEEK G., *En toch draait ze ! Het verhaal van de koöperatieve weverij van Vooruit te Gent, 1903-1910*, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, XXII, (1991), nr. 1-2, p. 337-377.
Beschrijving van de stichting en de eerste werkjaren van de weverij verbonden aan Vooruit. De weverij maakte deel uit van het industrieel-financieel netwerk dat Edward Anseele opbouwde. Met Franse en Engelse samenvattingen.
65. VANSCHOENBEEK G., *Gent : draaischijf van wapensmokkel voor Russische revolutionairen*, in *AMSAB-Tijdingen*, n.r., (1991), nr. 12, p. 23-24.
66. VERSTAPPEN L., *Geschiedenis studeren in Gent en Groningen (1958-1982)*, (*Archief U.G. Uit het Verleden van de R.U.G.*, nr. 30), Gent, 1991, 229 blz.
Overzicht van de geschiedenisopleiding aan de Universiteit Gent (1817-1982) en de R.U. Groningen (1614-1982). Meer speciaal worden besproken : de evolutie van het vak geschiedenis en van het leerprogramma, de studentenaantallen en -organisaties (1958-1982). Met tabellen.

Kerkgeschiedenis, kloosters

67. DAEM M., *Gentse ommegangsreuzen en -dieren in de 17de eeuw en een reliek der H. Hostiën te Wilsenaken*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXVII, (1992), nr. 2, p. 87-98 en nr. 3, p. 155-178.
Over het ontstaan van de broederschap van het H. Bloed omstreeks 1535 en de processies van de H. Bloeddag, ook "ommegangen" genoemd. Tijdens deze jaarlijkse processies werden triomfwagens, reuzendieren en -mensen meegedragen. Met reproducties uit feestprogramma's.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

68. DE GRAUWE J., *Chartreuse de Notre-Dame du Val-Royal à Gand, in Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Cinquième volume, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis)*, Luik, 1989, p. 943-1006.
Het Gentse kartuizerklooster was van 1328 tot 1578 op Rooigem en van 1584 tot 1792 op Meerhem gevestigd. Het artikel bevat een overzicht van de opeenvolgende benamingen van de kartuis en van de beschikbare bronnen voor de studie van de kloostergeschiedenis. De auteur brengt verder een historische nota over de kartuis en biografieën van de opeenvolgende priors.
69. GABRIELS L., *De bonden van het H. Hart in het bisdom Gent 1920-1945, (Historische monografieën, nr. 5)*, Aartrijke, 1991, 207 blz.
Vanaf 1894 richtte de jezuiet Van de Put retraites in, onder meer te Drongen en te Gent om de godsdienstpraktijk bij de werklieden te stimuleren. De oud-retraitanten sloten nadien in hun respectievelijke parochies aan bij de bonden van het H. Hart. In Gent werd een dergelijke volhardingsbond reeds in 1896 gesticht. In 1923 werd te Mechelen een algemeen secretariaat voor de bonden opgericht en in 1928 te Gent een diocesaan secretariaat. Met kaarten, tabellen en fotoreproducties.
70. GYSSELING M., *De laatmiddeleeuwse Sint-Baafskapel te Mendonk, in Heemkundige Kring De Oost-Oudburg. Jaarboek, XXVIII, (1991)*, p. 51-66.
Over de opeenvolgende kapellen te Mendonk (694-1621). Met tekstuitgaven in bijlage.
71. GYSSELING M., *De proosten van Sint-Baafs en Sint-Amands, in Heemkundige Kring De Oost-Oudburg. Jaarboek, XXVIII, (1991)*, p. 5-17.
Geschiedenis van de verschillende proosdijen van de Sint-Baafsabdij : Sint-Baafs (Gent-Evergem-Lochristi), Papinglo (Maldegem), Wulfsdonk (Moerbeke), Sombeke (Boechout), Lochristi-Zaffelare en Sint-Amands (Sint-Amandsberg). De proosten waren mede verantwoordelijk voor het wereldlijk beheer van de abdijgoederen.
72. KLUYSKENS P. (+), *400 jaar geleden werd het Jezuietencollege in Gent plechtig geopend, in Ghendtsche Tydinghen, 21, (1992), nr. 2, p. 77-89.*

73. LALEMAN M.C., *De Sint-Pietersabdij te Gent. Dertien eeuwen geschiedenis en cultuur*, (International Club of Flanders), Gent, 1992, 159 blz.
Beknopte monografie van de geschiedenis en van het gebouwenpatrimonium van de Sint-Pietersabdij, met inbegrip van de verdwenen Onze-Lieve-Vrouwekerk en het Sint-Pietersplein. Geïllustreerd.
74. POELMAN R., *Promotors van het Campo Santo. Een historische terugblik op het kerkhof van Sint-Amandsberg*, in *Heemkundige Kring De Oost-Oudburg. Jaarboek*, XXVIII, (1991), p. 18-50.
Pastoor Jozef van Damme (Gent, 1804-1874) was stichter en Jef Crick (Aalst, 1890-Sint-Amandsberg, 1965) de grote promotor van deze begraafplaats voor verdienstelijke Vlaamse figuren. Met foto's van prentbriefkaarten.
75. STEEGHERS W., *Overleden begijntjes van het Groot-Begijnhof Sint-Elisabeth te Gent afkomstig uit Ertvelde en Evergem in de 18de eeuw*, in *Appeltjes van het Meetjesland*, 42, (1991), p. 173-176. Geïllustreerd.
76. STORME H., *Preekboeken en prediking in de Mechelse kerkprovincie in de 17e en de 18e eeuw*, (Archief- en Bibliotheekwezen in België. Extranummer 40), Brussel, 1991, 293 blz.
Bronnenstudie, bespreking en bibliografie van Nederlandstalige preekboeken uitgegeven tussen 1563 en 1801. Met onder meer bio-bibliografieën van 20 auteurs van preekboeken.
77. VAN HOUDT T., N. GOLVERS, P. SOETAERT, *Tussen woeker en weldadigheid. Leonardus Lessius over de Bergen van Barmhartigheid (1621). Vertaling, inleiding en aantekeningen*, Leuven-Amersfoort, 1992, 142 blz.
Nederlandse vertaling van de hoofdstukken met betrekking tot de Bergen van Barmhartigheid (o.a. deze van Gent) en de problemen van intrest en woeker in het tractaat *De iustitia et iure* van de jezueït Lessius.
78. VERBRUGGEN P., *Deelalternatieven voor de traditionele godsdienstbeleving in het Gentse socialisme. Een bijdrage tot de geschiedenis van de arbeiderscultuur*, in *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, 17, (1991), nr. 4, p. 414-433.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

Door het invoeren van nieuwe rituelen en een nieuwe symboliek trachtten de socialistische in de jaren 1870-1914 een alternatief te bieden voor de traditionele katholieke gebruiken. Geïllustreerd.

Industriële Archeologie

79. DESEYN G. *Hollander opgegraven in Gentse stadstuin !*, in *Tijdschrift rondom Industriële Cultuur*, 10, (1992), nr. 2, p. 2-13.
Bespreking van een 18de-eeuwse maalkuip voor lompen, gebruikt bij de papierfabricatie. Geïllustreerd.
80. DE VISSER J., *De Gentse beluiken*, in L. JANSSENS en M. KIN (eds.), *Handelingen van het eerste congres van de Federatie van Nederlandstalige Verenigingen van België te Hasselt, 19-22 augustus 1982. II*, Mechelen, 1990, p. 199-206.
Typologie en evolutieschets van de Gentse arbeiderscités.

Gebouwen, monumenten, stadsbeeld

81. ADRIAENSEN F., *Dr. Adolphe Burggraave : arbeider als patiënt, stad als panoptikum*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, 9, (1991), nr. 4, p. 5-23. Geïllustreerd.
82. BAILLIEUL B., *Kasteel Gavergracht te Dronghen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 115-122.
Het centraal gedeelte van het kasteel nabij de grens met Vinderhout werd in 1807 ontworpen door architect Dutry op vraag van de Gentse rentenier Jacques vande Woestijne. Tussen 1836 en 1845 verscheen op het domein een oranjerie. Geïllustreerd.
83. *Beschermde monumenten, landschappen en stads- en dorpsgezichten*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 44, (1990), p. 179-245.
In 1990 werden te Gent 43 monumenten wettelijk beschermd : de Vanderdonckdoorgang (tussen de Vlaanderenstraat en de Brabantdam), het huis De Pelikaan (Sint-Katelijnestraat 11), het huis Papillon (Veldstraat 68), het voormalig Hotel Schamp (Veldstraat 45-47), het voormalig Hotel Reylof met binnenplaats en paardekastanje (Hoogstraat 36), het huis Ligy, Oud Huis Katrien en vleugel van het voormalig Hof van Ravenstein (Onderbergen 2 en Sint-Michielsplein 1-3), het complex van gebouwen (Burgstraat 22A-24 en Jan

Botermanstraat), het herenhuis Poel 17, het herenhuis Sint-Margrietstraat 9, het Hotel Ortegat (Oude Houtlei 34), het Instituut Piers de Raveschot (Koningstraat 12), het herenhuis Gewad 17-21, het Hotel van Oombergen of Dammansteen (Koningstraat 18), het Hotel van Eersel (Reep 4), de herenwoning In de Goublomme (Steendam 112), het Hotel Snoeck (Sint-Jakobsnieuwstraat 50-54), het huis Serlippens (Hoogpoort 77), het Hotel de Jonghe d'Ardoye (Onderstraat 8), het herenhuis Hoefslagstraatje 1, het Hotel Dutry (Geldmunt 13-15), het huis Falligan (Kouter 172), het Hotel de Pélichy (Kwaadham 7-9), het Hotel de Hemptinne (Onderstraat 77), het herenhuis Huidevetterskaai 39-40, het herenhuis Zilverenberg 1, het Hotel Wellington (Drabstraat 32), het huis van Saceghem (Drabstraat 42-44), het herenhuis Drabstraat 37-39, het herenhuis Sint-Katelijnestraat 26, het herenhuis Hoogpoort 24-26, het herenhuis Steendam 27-29, het Hotel de Lovendeghem (Lange Steenstraat 71-73), het Hotel de Nockere (Poel 5-8), het Hotel de Loose (Burgstraat 18), het Hotel Legrand (Nederkouter 28), het herenhuis Ajuinlei 11, het Hotel van Hoobrouck de Moreghem (Vlasmarkt 10), het hoekhuis Oude Houtlei 36-42, het herenhuis Veldstraat 76-80 en het buitenhuis Blancart (Ferdinand Lousbergskaai 32). Geïllustreerd.

84. BOGAERT C., *Het Rommelaere Instituut en de Instituten van de Bijloke te Gent*, in *Monumenten en Landschappen*, 11, (1992), nr. 4, p. 47-49.
Korte voorstelling van het gebouwencomplex nabij de Albert Baertsoenkaai, opgetrokken in 1900-1905 naar plannen van Louis Cloquet ten behoeve van de medische faculteit van de Hogeschool. Met foto's van de gebouwen en de interieurs.
85. BONCQUET D., *Herwaarderingsproject Patershol*, in *Stadsarcheologie*, 15, (1991), nr. 4, p. 5-15. Overzicht van de renovaties en overheidsrestauraties. Geïllustreerd.
86. BOONE M., *Stadsarcheologie, bouwgeschiedenis en sociale geschiedenis. Een slotbeschouwing*, in *Stadsarcheologie*, 16, (1992), nr. 2, p. 38-42.
Evaluatie van de studiedag rond het bouwhistorisch onderzoek van particuliere huizen in het stedelijk milieu, ingericht door de Oostvlaamse Federatie voor Oudheidkundig Bodemonderzoek en Industrieel Erfgoed (OFOBIE).

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

87. BROGET G., *Het Schokkebroersvestje*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 4, p. 198-215.
Uitvoerige bespreking van de Sint-Michielsvest en het Schokkebroersvestje aan de Poel. Geïllustreerd.
88. DE BAETS H., *De verkoop van de houten windmolen van Zwijnaarde*, in *Heemkring Scheldeveld. Jaarboek*, XX, (1991), p. 107-129.
Bespreking van een verkoopakte uit 1815 betreffende een thans verdwenen molen, die in de omgeving stond van Heerweg-Zuid te Zwijnaarde. Geïllustreerd.
89. DE BLOCK J., *Het restauratie-ontwerp voor het tweede pandhof. Van nieuwe wijn in/en oude zakken*, in *Stadsarcheologie*, 15, (1991), nr. 4, p. 31-36. Geïllustreerd.
90. DE KEGHEL A. (red.), *Beschermden monumenten, stads- en dorpsgezichten, en landschappen in Oost-Vlaanderen. Arrondissement Gent, (Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. Kunstpatrimonium)*, Gent, 1992, 309 blz.
Naslagwerk met korte beschrijvingen van alle beschermden monumenten uit het arrondissement. Bijna 300 items betreffen Gent en de deelgemeenten. Met foto's van de besproken monumenten of landschappen.
91. DE MEULEMEESTER J., *La topographie archéologique dans quelques villes des Pays-Bas méridionaux*, in: *Archaeologia Mediaevalis. Colloquium Bruxellensis*, I, (1991) p.3-17.
Over de vroege ontwikkeling van de middeleeuwse steden, onder meer Gent. Met kaarten.
92. DEMEY A., *Lodewijkstijlen en Oostvlaamse architectuur, (Provinciebestuur Oost-Vlaanderen)*, Gent, 1991, 40 blz.
Gids voor de 18de-eeuwse architectuur in Gent en in de provincie. Geïllustreerd.
93. ESTHER J.P., *Architectuurgids. Romaans in België*, Antwerpen-Baarn, 1992, 298 blz.
Nieuw overzicht van romaanse architectuur in België, met verwijzing naar de kerk van Afsnee, de romaanse kerken en middeleeuwse gebouwen in Gent.
94. FORTIE L., *De Brugse Vaart en de bruggen te Mariakerke*, in *Marka. Notulenblad*, 99, (1991), z.blz. Geïllustreerd.

95. *Gentse wooncultuur in Mozarts tijd, (CESHIB-Cahier, nr. 2)*, Gent, 1991, 48 blz.
Met bijdrage van G. WISSE, Catalogus van 18e eeuwse meubelpapieren te Gent (p. 7-10), beschrijvingen van de Hotels d'Hane-Steenhuysse, Clemmen, van Goethem en vanden Meersche (p. 12-30) en Gentse wooncultuur in Mozarts tijd. Bibliografie (p. 31-43). Geïllustreerd.
96. HOFFSUMMER P., *La charpente de la salle des malades de l'hôpital de la Byloque à Gand*, in *Actes LIe Congrès de la Fédération des Cercles d'Archéologie et d'Histoire de Belgique* .I, Luik, 1992, p. 94-95.
Eerste resultaten over het archeologisch en dendrochronologisch onderzoek van de 13de-eeuwse dakconstructie boven de Ziekenzaal van de Bijloke.
97. HUYS P., *Een tekening met de Gentse Rode-Roemolen in 1785*, in *Molenecho's*, 20, (1992), nr. 1, p. 43-46.
Paul Vitzthumb (Brussel, 1751-1838) vervaardigde in 1785 een tekening van een opstijgende luchtballon te Gent. Op de tekening werd de molen nabij de Coupure afgebeeld. Geïllustreerd.
98. *Inventaire archéologique - Fiche nr. 60. Het Hotel Faligan*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 4, p. 216-217.
99. *Inventaire archéologique - Fiche nr. 115. De brouwerij "de Goublomme"*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 2, p. 75-77.
100. LABYN M., *Uit de geschiedenis van de Gentse bruggen*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 1, p. 18-24 ; nr. 2, p. 97-103 ; nr. 3, p. 173-179 ; nr. 4, p. 240-249 en nr. 5, p. 290-306.
Bespreking van de Nieuwe Tolhuisbrug, de bruggen van de Sassevaart en het kanaal van Terneuzen, De Pauwbrug, de Spoorwegbrug over de De Pauwvertakking, de Dampoortbrug, de Muidebrug, de Meulestedebrug, het Dampoortviaduct, de bruggen over de Ringvaart en de Bargiebrug. Geïllustreerd.
101. LALEMAN M.C, *De Gentse Stenen; getuigen van handel in laken, graan en bouwstenen (11de-14de eeuw)*, in *Rotterdam Papers*, VII, (1992), p. 61-73.
Synthese over de huidige kennis van de middeleeuwse stenen stadshuizen in Gent en verder onderzoek naar de relatie tussen die

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

huizen en enkele economische aspecten zoals de handel in laken, graan en bouwstenen. Geïllustreerd.

102. LALEMAN M.C., *The development of medieval stone houses in Gent: an introduction to the use of building stone in Flanders, 11th-14th century*, in *Technology and Innovation, (Medieval Europe. Pre-printed Papers, nr. 3)*, York, 1992, p. 69-72.
Samenvatting over de kennis van de middeleeuwse stenen stadshuizen in Gent op basis van meer dan 175 archeologische structuren, met verwijzingen naar de politieke en sociaal-economische context.
103. LALEMAN M.C., *Van materieel spoor tot boek. Nieuwe wegen voor het huizenonderzoek in Gent*, in *Stadsarcheologie*, 16, (1992), nr. 2, p. 5-8.
104. LALEMAN M.C. en D. LIEVOIS, *Het tweede pandhof van het Karmelietenklooster*, in *Stadsarcheologie*, 15, (1991), nr. 4, p. 16-30.
De bouwgeschiedenis van de tweede kruisgang van het Geschoeide Karmelietenklooster in het Patershol gaat terug tot in de 18de eeuw. Sinds de late 18de eeuw werden de vier vleugels rond dit tweede pandhof verhuurd aan particulieren. Omstreeks 1850 werden de gaanderijen op de benedenverdiepingen tot kleine woningen omgebouwd. Geïllustreerd.
105. LALEMAN M.C. en P. RAVESCHOT, *De Ziekenzaal van de Bijloke. Renovatie en onderzoek in Gent*, in *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 41, (1992), nr. 3, p. 76-80.
De 13de-eeuwse Ziekenzaal wordt thans omgebouwd tot concertzaal. De bevindingen van het lopend archeologisch en bouwkundig onderzoek worden in het artikel voorgesteld. Geïllustreerd.
106. LALEMAN M.C. en P. RAVESCHOT, *Inleiding tot de studie van de woonhuizen in Gent, periode 1100-1300. De kelders*, (*Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Schone Kunsten, nr. 54*), Brussel, 1991, 280 blz.
Archeologisch-historische studie over de oudste Gentse stenen burgerwoningen, die gelegen waren binnen de omwalling van 1100. De hoofdaandacht van de auteurs gaat weliswaar uit naar de onderste bouwlagen, omdat deze doorgaans het best bewaard bleven. Toch kan het algemeen uitzicht van de stadshuizen geschetst worden en dit in relatie tot de politiek-juridische en sociaal-economische achtergron-

den. Met inventaris van de 164 bekende constructies, foto's en plannen.

107. LALEMAN M.C. en P. RAVESCHOT, *L'hôpital de la Bijloke à Gent: premier bilan de la recherche archéologique*, in *Actes Lie Congrès de la Fédération des Cercles d'Archéologie et d'Histoire de Belgique*. I, Luik, 1992, p. 98-100.
Samenvatting van de bevindingen van het archeologisch onderzoek in de Ziekenzaal van de Bijloke en de bijhorende kapel, vanaf het begin van de 13de eeuw.
108. LALEMAN M.C. en P. RAVESCHOT, *Restauratie van gebouwen: behoud en vernieling van erfgoed*, in *Bulletin Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond*, (1992), nr. 2, p. 64-69.
Een stand van zaken over archeologisch en bouwhistorisch onderzoek bij restauraties voorgesteld vanuit ervaringen in Gent, meer specifiek op de restauratiewerven van Kammerstraat 10, Hoogpoort 48, de Ziekenzaal van de Bijloke, het Toreken aan de Vrijdagmarkt, het Gravensteen, het huis met de houten gevel aan de Jan Breydelstraat en het Metselaarshuis aan de Cataloniëstraat. Geïllustreerd.
109. LALEMAN M.C. en P. RAVESCHOT, *Vanuit het heden een kijk op het Gentse verleden. Een nieuw gezicht voor Sint-Macharius*, in *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 41, (1992), nr. 2, p. 51-54.
Op de terreinen van het Slachthuis en de Nieuwe Beestenmarkt wordt thans een grootschalig renovatieproject gerealiseerd. De archeologische opgravingen tijdens de werken laten toe de geschiedenis van de wijk rond de middeleeuwse Sint-Baafsabdij en het 16de-eeuwse Spanjaardenkasteel te achterhalen. Geïllustreerd.
110. LANCLUS K., *Het voormalige gymnasium van de jezuïeten in Gent*, in *Monumenten en Landschappen*, 11, (1992), nr. 4, p. 43-45.
Korte voorstelling van het gebouw en het interieur van het gewezen Jezuïetencollege (17de eeuw) in de Voldersstraat. Geïllustreerd.
111. LEROY-DE VUYST M., *Het huis Papillon*, in *G.O.V.-Heraut*, 27, (1992), nr. 2, 6 blz.
112. LIEVOIS D., *Bouwhistorisch onderzoek van particuliere huizen in stedelijk milieu*, in *Stadsarcheologie*, 16, (1992), nr. 2, p. 9-26.
Methodiek voor het archiefonderzoek naar de geschiedenis van particuliere huizen en hun bewoners vanaf de middeleeuwen. Met reproducties uit het aan te wenden bronnenmateriaal.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

113. LIEVOIS D., *De stadsversterkingen bij de Kortrijkse Poort in Gent (1580-1641)*, in *Stadsarcheologie*, 16, (1992), nr. 1, p. 8-18. Geïllustreerd.
114. LIEVOIS D., *Wie vulde de afvalput van de Schepenhuisstraat ?*, in *Stadsarcheologie*, 15, (1991), nr. 3, p. 15-28.
Onderzoek naar de 18de-eeuwse eigenaars en bewoners van de panden aan de Hoogpoort en Schepenhuisstraat, waarachter in 1989 een beerput met post-middeleeuws vondstenensemble werd opgegraven.
115. POULAIN N. en L. ZABEAU-VAN DER VERREN (red.), *De universiteit bouwt 1918-1940, (Centrale Bibliotheek RUG. Interbellum)*, Gent, 1991, X + 170 blz.
Naast de Centrale Bibliotheek en het H.I.K.O. van Henry van de Velde werden in de beschouwde periode door de U.G. grote bouwprojecten opgezet. De belangrijkste waren het Technicum of de Technische Laboratoria aan de Sint-Pietersnieuwstraat, de Veeartsenijschool aan de Coupure, het Akademisch Ziekenhuis nabij de De Pintelaan en de toendertijd onafhankelijke Rijkslandbouwhogeschool eveneens aan de Coupure. Met bio-bibliografie van hoofdbibliothecaris August van den Brande (1930-). Geïllustreerd.
116. *Sint-Niklaaskerk, (De Vrienden van de Sint-Niklaaskerk te Gent)*, Gent, 1992, z.blz.
Losbladig bundeltje samengesteld bij de heropening van de Sint-Niklaaskerk. Met bijdrage van G. VAN DOORNE, De bouwgeschiedenis en lijst van de iconografische stukken tentoongesteld in het Toreken. Geïllustreerd.
117. *Tentoonstelling "Wei en water, koe en pater". Ontwikkeling Heirnis-Macharius, (Museum voor Stenen Voorwerpen-Sint-Baafsabdij)*, Gent, 1992, 16 blz. J. BALDEWIJNS, M.C. LALEMAN, P. RAVESCHOT schetsen de geschiedenis van de wijken vanaf de prehistorie tot heden, met een samenvatting van recente archeologische bevindingen.
118. VAN DOORNE G., *Het Metselaarshuis in Gent. Een visuele confrontatie*, in *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 41, (1992), nr. 1, p. 19-24.
Over de moderne geveldecoraties van het Metselaarshuis aan de Cataloniëstraat : de moriskenbeelden van Walter de Buck en de beeldengroep "de Stedemaagd" van René Rosseel. Met foto's.

119. VAN DOORNE G., *Omtrent het Gravensteen in Gent, (Koning Boudewijnstichting. Monumenten "be"leven)*, Brussel, 1992, 64 blz.
Monografie over de Gentse waterburcht vanaf de 10de eeuw tot heden. Het boek bevat naast de geschiedenis van het gebouw, ook een gids voor de bezoeker van het steen en van de Romaanse architectuur in de stad. Geïllustreerd.
120. VAN DOORNE G., *Stad en monument/3. Een monumentennota voor Gent*, in *Stadsarcheologie*, 15, (1991), nr. 3, p. 34-35.
121. VAN DOORNE G., *Stad en monument/4. Het geval d'Alcantara*, in *Stadsarcheologie*, 15, (1991), nr. 4, p. 42-45.
Bedenkingen bij de sloping van het Hotel d'Alcantara en de unieke drijvenserre in de Gouvernementstraat. Geïllustreerd.
122. VAN DOORNE G. (red.), *De Sint-Baafskathedraal in Gent. Monument en heiligdom, Een kunstkamer, in Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 29, (1991), nr. 4, p. 122-159 en 30, (1992), nr. 1, p. 2-39.
Monografie over het ontstaan, de bouwgeschiedenis, de buiten- en binnenarchitectuur en de artistieke uitrusting van de kathedraal. Geïllustreerd.
123. VAN DOORNE G. (red.), *Een stad in opbouw. II, Gent van 1540 tot de wereldtentoonstelling van 1913*, Gent, 1992, 351 blz.
Studie van J. DAMBRUYNE, G. BRAL, A. RAMBAUT en D. LAPORTE over de openbare en private bouwactiviteit in Gent tussen 1540 (de bestraffing van de stad door keizer Karel V) en 1913 (de wereldtentoonstelling). Tevens worden enkele bouwprojecten nader besproken : het hotel d'Hane-Steenhuysse door B. BAILLIEUL (p. 153-161), de abdij van Drongen door G.J. BRAL (p. 163-169), de Aula door A. RAMBAUT (p. 227-235), het kanaal Gent-Terneuzen door R. DE HERDT (p. 237-245) en het Posthotel door P. GODITIABOIS (p. 321-329). Geïllustreerd.
124. VAN DOORNE G. en B. BAILLIEUL (red.), *Open Monumentendag, 13 september 1992, (D.M.S.A.)*, Gent, 1992, 92 blz.
Beknopte voorstelling van de sacristie en het tweede pandhof van de geschoeide karmelieten (Lange Steenstraat), het site De Smet-Guequier (Oudevest), de Baudelo-abdij (Ottogracht), de Vrije Handelsschool St.-Joris of St.-Lievens (Steendam), het Toreken (Vrijdagmarkt), het Historisch Archief- en Documentatiecentrum van het stedelijk onderwijs (Klein Raamhof), de Kunsthumaniora Muziek en Dans (Drabstraat), de Koninklijke Vlaamse Academie

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

(Koningstraat), het Koninklijk Muziekconservatorium (Hoogpoort), het St.-Lievenscollege (Zilverenberg), Klein St.-Bavo of het voormalig Bisschoppelijk Seminarie (Biezekapelstraat), de Veeartsenijschool (Coupure), Sint-Lucas Hogere Instituten (Zwartzustersstraat), de Emile Braunschou (Voldersstraat), de Aula van de U.G. (Voldersstraat), Sint-Bavohumaniora (Reep), het Pand (Onderbergen), Het Grootseminarie (Reep), de voormalige School voor Criminologie (Korte Meer), het AMSAB (Bagattenstraat), het Kunstencentrum Vooruit (Sint-Pietersnieuwstraat), de voormalige drukkerij Het Licht en redactielokalen van Vooruit (Sint-Pietersnieuwstraat), het Technicum-labo (Sint-Pietersnieuwstraat), de Bijlokecampus (omgeving Jozef Kluyskensstraat), het Instituut der Wetenschappen (Rozier), de Centrale Universiteitsbibliotheek (Rozier), het P.H.T.I. (Henleykaai), de Sint-Rochusgilde (Sint-Pietersplein), het Crombeeninstituut (Benardstraat), het K.I.H.O. (gebroeders Desmetstraat), de hortus M. Thiery (Berouw), de voormalige Katholieke Jongensschool (Sint-Theresiastraat), de Scholencampus van het Gemeenschapsonderwijs (Voskenslaan), het Sint-Paulusseminarie (Beekstraat-Mariakerke), de Basis- en Midden-school (Armand Casier de ter Bekenlaan-Mariakerke), O.L.Vrouw Presentatie (Langesteestraat- Ledeberg). Geïllustreerd.

125. *Wandelen in de O.L. Vrouw-Sint-Pietersparochie, (Dienst Monumentenzorg en Stadsarcheologie), Gent, 1992, 28 blz. Geïllustreerd.*

Kunst, cultuur

126. BALDEWIJNS J., *Een onbekende palimpsest in het Museum voor Stenen Voorwerpen te Gent*, in L. JANSSENS en M. KIN (eds.), *Handelingen van het eerste congres van de Federatie van Nederlandstalige Verenigingen voor Oudheidkunde en Geschiedenis van België te Hasselt, 19-22 augustus 1982. II*, Mechelen, 1990, p. 235-250.

Bij het verplaatsen van de grafsteen van Cathelijne vanden Haute (+ 1588), religieuze in het Wenemaersgodshuis werd een bronzen palimpsest of herbruikte grafplaat ontdekt. De oudste graving zou dateren uit het einde van de 14de-begin 15de eeuw. Met foto's van grafplaten.

127. BERGMANS A., M. BUYLE en A. MALLIET (eindred.), *Glas in lood, (M & L Cahier, nr. 1)*, Brussel, 1992, 144 blz.
Overzicht van de geschiedenis van de glasschilderkunst in België en beschouwingen over de restauratie van glasramen. Het derde gedeelte is een glasramengids waarin de Sint-Baafskathedraal en de Sint-Michielskerk worden behandeld. Teksten van Y VANDEN BEMDEN, J. CAEN, W. BERCKMANS, A. MALLIET en L. LAMBRECHTS. Rijkelijk geïllustreerd.
128. BOSSCHAERT H., K. CASSIMAN en N. POULAIN, *Groeten uit 1926. De kunstscène te Gent anno 1926*, Gent, 1991, 247 blz.
Overzicht van de architectuur, de beeldende en de toegepaste kunsten in het Gent van 1926. Met catalogus van alle tentoongestelde stukken en illustraties.
129. DEKESEL-DE RUYCK Y. (red.), *Hedendaagse Vlaamse boekbindkunst "Europa '92"*, (Vlaamse Handboekbindersgilde. HICOREB), Gent, 1992, 111 blz.
Voorstelling van de deelnemende en gelauwerde banden van de 5de grote prijs Vlaamse boekbindkunst "Europa '92" en beschrijving van de activiteiten van de Vlaamse Handboekbindersgilde. Bijdragen betreffende Gent : Y. DEKESEL-DE RUYCK, De Gentse boekbinder Auguste de Decker-Lemaire (p. 73-76) en A.M.B. DE ROOVER, De preservatie, conservatie en restauratie van de parochieregisters van het Gentse Stadsarchief (p. 77-85). Geïllustreerd.
130. DEPRez A. (red.), *Karel van de Woestijne. Verzameld journalistiek werk. Achtste deel, Negende deel*, (Cultureel Documentatiecentrum), Gent, 1992, 2 dln., 705 + 705 blz.
131. DE SCHRYVER A., *Een nieuwe kijk op de middeleeuwse glasschilderkunst te Gent. De vondst van glasraamfragmenten uit het Pand*, in *HMGOG*, XLV, (1991), p. 119-131.
Over de betekenis en het belang van de middeleeuwse glasraamfragmenten in 1982 gevonden tijdens de restauratiewerken aan het Dominicanenklooster "Het Pand". Geïllustreerd.
132. DESPRETZ A., *De Gentse triënnale van 1895, een buitenbeentje*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 1, p. 13-17. Geïllustreerd.
133. DESPRETZ A., *Een eremetaal van een Drongense tentoonstelling uit 1931*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 157-158. Met fotoreproducties van het stuk.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

134. DE VOS J., *Arca-theater 1950-1990*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 44, (1990), p. 96-98. Met foto van directeur J. Decaluwe.
135. DE VOS J., *Het beroepstoneel. Het toneellevens te Gent 1989-1990*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 44, (1990), p. 76-85. Geïllustreerd.
136. DHANENS E., *Hugo van der Goes : Das Wiener Hausaltärchen*, in *Academiae Analecta. Klasse der Schone Kunsten*, 51, (1991), nr. 1, p. 1-18.
In het Kunsthistorischen Museum te Wenen wordt een diptiekje van Hugo vander Goes bewaard, dat de zondeval en de bewening van Christus voorstelt. Het is waarschijnlijk op vraag van een Gentse burger tijdens de Gentse periode van de kunstenaar ontstaan. Geïllustreerd.
137. EVERAERT G., *Gentse "ghesellen vander conste" en Sint-Valentijn*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXVII, (1992), nr. 2, p. 152.
In het 15de-eeuwse Gent voerde een gezelschap van volkse zangers en spelers op halfvasten spektakelstukken ten tonele.
138. FAUCONNIER A. en P. ROOSE, *Orgels van Vlaanderen, (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Bestuur Monumenten en Landschappen)*, Brussel, 1991, 143 blz.
De orgelbouwers Pierre van Peteghem en Pierre Schyven met hun Gentse creaties in de O.L.Vrouw-Sint-Pieterskerk (1847-1848) en in de Ongeschoeide Karmelietenkerk (1893-1894) worden onder meer besproken. Geïllustreerd.
139. GOEDEME G., *Het amateurtoneel in Oost-Vlaanderen 1982-1990*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 44, (1990), p. 66-75. Geïllustreerd.
140. HEYMANS F. (red.), *Voor den duivel geen stap achteruit ! Beelden van Gent in de literatuur, (Stedelijke Openbare Bibliotheek. Academia Press)*, Gent, 1992, 319 blz.
Bloemlezing van literaire teksten over Gent (middeleeuwen tot heden), thematisch geordend over 14 hoofdstukken. De verzamelbundel werd samengesteld en van commentaar voorzien door F. HEYMANS, T. DEMOOR en T. ENGLEBERT. Geïllustreerd.

141. HOSTE L., *Het poppen- of figurentheater "Germinal"*, in *AMSAB-Tijdingen*, n.r., (1991), nr. 11, p. 22 en nr. 13, p. 20. Met foto's van poppen.
142. HUYBENS G., K. MOENS en E. SCHREURS, *Charles Burney's muzikaal reisverslag met betrekking tot de Lage Landen. 3, Een doorlichting van het muziekleven in Kortrijk en Gent, 4, Het kerkelijk muziekleven in Gent en Aalst*, in *Musica Antiqua*, 9, (1992), nr. 1, p. 7-14 en nr. 2, p. 56-60. Geïllustreerd.
143. HUYS J., *De beiaard*, in *G.O.V.-Heraut*, 27, (1992), nr. 4, 7 blz. Geïllustreerd.
144. *Inventaire archéologique - Fiche nr. 9. Schilderijen van Gillis le Plat in het Bureau van Weldadigheid*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 1, p. 11-12. Met foto.
145. *Inventaire archéologique - Fiche nr. 290. Koorhekken van de Onze-Lieve-Vrouw Sint-Pieterskerk*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 3, p. 140-142. Met foto.
146. *Inventaire archéologique - Fiche nr. 305*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 5, p. 283-284.
Betreft de deuromlijsting van het oud weeshuis voor jongens. Met foto.
147. LEHR A., W. TRUYEN en G. HUYBENS, *Beiaardkunst in de Lage Landen*, Tielt, 1991, 319 blz.
Geschiedenis van de luidklok en de beiaard in de Nederlanden. Tijdens de 17de eeuw werden voor het eerst zuiver klinkende klokken gegoten door François en Pieter Hemony. Pieter leverde onder meer beiaarden voor het Belfort (1659-1660) en de Boudeloabdij (1661) te Gent. Geïllustreerd
148. *Ook dit gebeurde in Oost-Vlaanderen*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 44, (1990), p. 303-312.
Gentse tentoonstellingen en manifestaties in 1990 : Vlaams expressionisme in Europese kontekst 1900-1930 (Museum voor Schone Kunsten), Figuro '90 (Europees Figurentheatercentrum), Vertelfestival (Hét Muziek Lod) en Keizer tussen stropdragers (Stadsarchief). Met foto's van de uitgegeven catalogi.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

149. OSSIEUR E.G.R., *Primus Hubertus Raellen en zijn inhaling te Gent in 1677*, in *Vlaamse Stam*, 27, (1991), nr. 11-12, p. 489-495 en 28, (1992), nr. 9, p. 443-452.
Raellen werd primus in de filosofie aan de universiteit van Leuven. De Gentse magistraat organiseerde op 18 november 1677 een feestelijke inhaling. Met genealogische schets van de gevierde en illustraties.
150. POULAIN N., *Challenge Maurice Lippens*, in *Interbellum*, 12, (1992), nr. 2, p. 8-11.
Geo Verbanck (Gent, 1881-Aartselaar, 1961) ontwierp in 1925 een wisselbeker voor de roeivereniging Club nautique de Gand. Geïllustreerd.
151. POULAIN N., *Reclameontwerpen van Jan Mulder*, in *Interbellum*, 12, (1992), nr. 1, p. 7-12.
De kunstenaar Mulder (Gent, 1897-1962) publiceerde geregeld reclameboodschappen in *Gand artistique*. Met afbeeldingen van de reclameontwerpen.
152. REDANT F., *Het N.T.G. bestaat 25 jaar*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 44, (1992), p. 86-96. Geïllustreerd.
153. SORGELOOS C., *Une reliure gantoise sur un exemplaire de présent dédicacé par Maximilien De Vriendt (1603)*, in *Le Livre et l'Estampe*, XXXVIII, (1992), nr. 137, p. 117-125.
De Vriendt of Vrientius (1559-1614) liet in 1603 te Gent zijn eerste werk *Epigrammatum libri IX* verschijnen. Een exemplaar werd aangeboden aan Jacques Hebberecht, stadssecretaris. De band van het bewaard gebleven boek draagt een stempel met een afbeelding van de aartshertogen Albrecht en Isabella. Met foto van de band.
154. *Tentoonstelling 500 jaar Balsemblomme in beeld en archief, ('t Toreken. Aloude overste ende souvereine princeycke camere van der rhetorycke "Jhesus met der Balsemblomme")*, Gent, 1992, 18 blz.
Kort overzicht van de geschiedenis van de Gentse rederijkerskamer. De kamer werd op 20 maart 1492 door Filips de Schone opgericht, verdween ten gevolge van de 16de-eeuwse religietroebelen en werd in 1939 heropgestart. Met lijst van de tentoongestelde stukken.

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

155. *Tentoonstelling. Zichten en volksfiguren uit Gent van toen en nu, ('t Toreken)*, Gent, 1992, z.blz.
Tentoonstelling met werken van Cécile Cauterman (1882-1957), Jos Verdegem (1897-1957), Maurice Dupuis (1888-1959) en Michel Bracke (1933-).
156. *Tien jaar Poëziecentrum*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 44, (1990), p. 34-36. Geïllustreerd.
157. VAN ELSLANDE R., *Het altaarschilderij voor de kerk van Sint-Maria-Horebeke (1443)*, in *Het Land van Aalst*, XLIII, (1991), nr. 4, p. 353-359.
Arend van Boxtale en Jan Oeterman kochten in 1442 een werk van de Gentse kunstschilder Boudewijn van Wytevelde. Het werd met winst doorverkocht aan de kerk van Sint-Maria-Horebeke.
158. VAN ELSLANDE R., *Nieuwe gegevens over Lieven de Stoevere en de wapenschilden van de Orde van het Gulden Vlies (1445)?*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 4, p. 224-234.
Gegevens over de wapenschilden die zich in de Sint-Baafskathedraal bevinden en waarvan de auteur mogelijk de Gentse kunstschilder Lieven de Stoevere (2de helft 15de eeuw) was.
159. VANSCHOENBEEK G., *Testamentschrijn van de Gentse Socialistische Vrijdenkersbond*, in *AMSAB-Tijdingen*, n.r., (1991), nr. 10, p. 22. Met foto van het stuk.

Heemkunde, volkskunde, genealogie

160. BOMBAY J., *Vier nieuwe straatnamen : vier nieuwe varens*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 175-182.
Verklaring van de Drongense straatnamen Eikvarenweg, Koningsvarenweg, Kroosvarenweg, Lage Varenweg, Struisvarenweg, Varendrieskouter en Varendriesstraat. Geïllustreerd.
161. BOMBAY J., *"Zwanenberg" : een nieuwe straatnaam te Drongen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 159-161. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

162. BROGET G., *Over de "Luis de Gand" en andere Gentse muntperikelen in 1815*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 2, p. 58-75.
Bespreking van het tot stand komen van de zogenaamde "Louis de Gand". Het betreft een gouden 20-francstuk van Lodewijk XVIII met jaartal 1815, gemunt in Londen tijdens het verblijf van de Franse koning te Gent. Met gegevens over de financiële situatie van Lodewijk in die periode en over de in omloop zijnde geldspeciën - onder meer Engelse - te Gent. Geïllustreerd.
163. CASSIMAN P., *Dorpsbeelden uit het verleden, Drogen. Zo was het toen*, Nazareth, 1992, 104 blz.
Becommentarieerd fotoboek over de deelgemeente.
164. DE BLOCK J., *Grondbezitters te Gentbrugge*, in *Driemaandelijks Tijdschrift Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 19, (1991), nr. 4, p. 81-84.
Genealogische schetsen van de families Lauwick en de Pélichy.
165. DE BLOCK J., *Het Pélichykasteel te Gentbrugge. Stamboom de Meulenaere - tak van Roeselare*, in *Driemaandelijks Tijdschrift Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 19, (1991), nr. 3, p. 59-63.
Het kasteel werd omstreeks 1884 gebouwd door Octave de Meulenaere.
166. DE DECKER A., *Te vondeling leggen*, in *Vlaamse Stam*, 28, (1992), nr. 5, p. 259-264.
Over de gewoonte van het te vondeling leggen in Gent (15de-19de eeuw) en de registratie van de vondelingen.
167. DE LETTER R., *Oostakker in oude foto's*, Eeklo, 1992, 208 blz.
Becommentarieerd fotoboek over de deelgemeente.
168. DEMAREST H., *Gents-Brugse winden in de "zaak Anna-Bella", 1860-1861. Ontvoering van een minderjarige*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXVII, (1992), nr. 2, p. 99-125.
Beschrijving van een berucht proces voor de correctionele rechtbank te Gent. Verschillende volksliedjes behandelden het verloop van de zaak. Met reproducties van liedbladen.

169. DESPRETZ A., *Een schelleken boeboe*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 3, p. 166-168.
Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden honden geslacht en het vlees verkocht.
170. DESPRETZ A., *Omtrent dagboekfragmenten uit 1914-1918 van Virginie Loveling*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 51-100.
Uitgave van dagboekfragmenten en commentaar met betrekking tot Drongen in de Eerste Wereldoorlog. Geïllustreerd.
171. D'HAENENS H., *De moord van Mariakerke*, in *Marka. Notulenblad*, 102, (1992), z.blz.
Verhaal van de moord op Isidoor de Nys en van de daarop volgende assisenzaak (1911-1913). Geïllustreerd.
172. DHAEYERE T., *De boerenwacht te Mariakerke anno 1802*, in *Marka. Notulenblad*, 101, (1992), z.blz. Geïllustreerd.
173. D'HONDT G., *Briefwisseling van arbeiders gedurende de beide wereldoorlogen in het Gentse*, (*De Rode Postzegel Club*), Gent, (1992), 110 blz.
Studie over het postgebeuren en de ontwikkelingen te Gent. Met fotokopies van poststukken, oude foto's en prentbriefkaarten.
174. HOSTE L., *Gezelschapsleven te Gent in de 19de-begin 20ste eeuw. Een proeve*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 1, p. 2-10 ; nr. 2, p. 90-96 ; nr. 3, p. 148-154 ; nr. 4, p. 218-224 en nr. 5, p. 311-316.
Overzicht van de High-Society klubs, de wetenschappelijke en algemeen-culturele verenigingen, de filantropische verenigingen, artistieke verenigingen, verenigingen in verband met opvoeding en arbeidersontwikkeling, sportverenigingen, koorverenigingen, fanfares en harmoniegezelschappen.
175. HUYS P., *Kronyke van het merkweirdigste... (1780-1783)*, in *Vlaamse Stam*, 28, (1992), nr. 10, p. 521-522.
Uittreksels uit de *Wegwyzer der stad Gend* met gegevens voor de familiekundige.
176. HUYS P., *Wordt vermist... (Noodoproepen in de "Gazette van Gend", 1783-1785)*, in *Vlaamse Stam*, 28, (1992), nr. 9, p. 471-474.
177. JANSSENS S., *Het Zieklien*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 4, p. 234-240.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

178. JURDAN J., *Verdere herinneringen van een buurtbewoner van "het Blindeken"*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 3, p. 158-166.
179. KLUYSKENS P. (+), *De gebroeders van Coppenhole*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 3, p. 142-147.
Jan en Frans van Coppenhole waren de aanvoerders van de Gentenaars in de strijd tegen Maximiliaan van Oostenrijk. Beide stierven op het schavot (16 juni 1492).
180. MAES D., *Adriaan Walckiers wou afstand doen van zijn recht op het "beste hoofd"*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 111-114. Met oude tekstuitgaven in bijlage.
181. MAES D., *Een Russisch anarchist schrijft een zwarte bladzijde Gentse geschiedenis*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 5, p. 266-283.
Verhaal van de anarchist en "bommenmaker" Abraham Hartenstein die in 1909 te Gent twee politiemannen neerschoot. Geïllustreerd.
182. MAES D., *Het Drongenveer : een bron van ergernis voor de inwoners van de Assels*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 17-43.
Met reproducties van foto's, prentbriefkaarten, kaarten en met bijlagen.
183. MAES D., *Lijst van straten met een persoonsnaam-Stad Gent. Naschrift*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 1, p. 25-32 ; nr. 2, p. 109-117 en nr. 5, p. 317-318.
184. NAESSENS L., *Beroemde musici te Gent*, in *G.O.V.-Heraut*, 27, (1992), nr. 3, 7 blz.
185. ÖDBERG F.O., *De geschiedenis van de "Papeterie Anglaise" (1902-1989) en van haar uitbaters*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 3, p. 130-140.
Op 30 juni 1989 sloot in de Voldersstraat te Gent de Papeterie Anglaise haar deuren. De zaak was in 1902 gesticht door Angèle de Keukelaere. Het mooiste schrijfpapier kwam toen uit Engeland, vandaar de naam. Geïllustreerd.
186. OSSIEUR E.G.R., *Nog drie kraaiende rode hanen te Gent*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 1, p. 33-37.

187. OSSIEUR E.G.R., *Oorlogs- en ander leed door geweldpleging in de Gentse stadsrekeningen (1648-1713)*, in *Vlaamse Stam*, 28, (1992), nr. 6, p. 303-317.
Uitgave van subsidieposten uit de stadsrekeningen met betrekking tot de oorlogshandelingen tussen het verdrag van Westfalen en de Vrede van Utrecht.
188. POELMAN R., *Herberg "Het Goed Leven" zorgt voor verrassingen*, in *Heemkundig Nieuws*, 20, (1992), nr. 1, p. 12-14.
Enkele gegevens uit de 17de, 18de en 19de eeuw betreffende een herberg op Slotendries (Oostakker).
189. SONNEVILLE A. en H. DE LEY, *Zwijnaarde eertijds*, Nieuwkerken-Waas, 1992, 104 blz.
Becommentarieerd fotoboek over de deelgemeente.
190. VAN BOCKSTAELE R., *Gent, een stad van alle tijden. 6, Gent tijdens het Oostenrijks bewind*, in *G.O.V.-Heraut*, 27, (1992), nr. 5, 20 blz.
Toeristische wandeling doorheen Gent. Geïllustreerd.
191. VAN DAMME R. (+), *Kinderspelen uit het Gentse (2)*, in *Driemaandelijks Tijdschrift Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 19, (1991), nr. 2, p. 34-41.
192. VAN DER LINDEN R., *Gekroonde honingkoek, koninklijke peperkoek*, Gent, 1991, VIII + 168 blz.
Over de produktie en distributie van de honingkoek. Van in de 15de eeuw al zijn er sporen van Gentse "lyfcoucken" of "crucoucken". Geïllustreerd.
193. VAN DE WALLE R., *Museum voor Volkskunde, Gent. Een stad anno 1900*, in *Vlaanderen*, 41, (1992), nr. 1, p. 13-15.
Voorstelling van het gebouw, de collectie en de activiteiten van het Museum. Met foto's.
194. VANGANSBEKE J., *De Breedestraat in de jaren dertig. Een schets van Drongen in het interbellum*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 162-174.
Herinneringen aan het straat- en wijkleven. Geïllustreerd.
195. VANGANSBEKE J., *De koninklijke kaartiers "De Cambrinusvrienden"*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 3-16. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

196. VAN GEERT G. (+) en E. LEVIS, *Kaak, kaak, nen twiedekker ! Gensche woorde en uitdrukkinge, (August Vermeylenfonds Gent)*, Gent, 1991, 159 blz.
Gentse uitdrukkingen worden door E. LEVIS van commentaar en door GILL. VAN GEERT van tekeningen voorzien. Met een inleiding over het Gentse dialect door J. TAELEMAN. Enige aanvullingen in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 1, p. 40-43 ; nr. 2, p. 118-120 ; nr. 3, p. 180-184 ; nr. 4, p. 250-252 en nr. 5, p. 323-326.
197. VAN WERVEKE A. (+), *Oudheidkundige kroniek. Het Hof ter Posterne*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 2, p. 120-122.
198. VAN WERVEKE A. (+), *Oudheidkundige kroniek. Het Slagveld en de omliggende straten*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 3, p. 187-188.
199. VAN WERVEKE A. (+), *Oudheidkundige kroniek. Posternestraat en Bestormstraat*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 1, p. 47-48.
200. VAN WERVEKE A. (+), *Oudheidkundige kroniek. Rue d'Angleterre*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 4, p. 253-255.
201. VAN WERVEKE A. (+), *Oudheidkundig nieuws. Het klooster van Deinze, sedert 1793 Krijgsgasthuis*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 20, (1991), nr. 6, p. 365-367.

Biografieën

202. CASSIMAN P., *Meester André Pieyns*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1992), p. 101-109.
Levensschets van koster-onderwijzer Pieyns (Strijpen, 1882-Baarle, 1972). Met reproducties van oude foto's en gedachtenisprentjes.
203. CLAUWAERT J., *De journalist Jef Crick*, in *Heemkundig Nieuws*, 20, (1992), nr. 3, p. 10-14.
Aanvulling bij voorgaande artikels over Crick (1890-1965).
204. DE GROOTE S., *Op bezoek bij Jackie Snoeck, zoon van architect Ernest Snoeck*, in *Heemkundig Nieuws*, 20, (1992), nr. 4, p. 4-8.
Schets over leven en werk van de architect Ernest Snoeck (Loven-degem, 1900-Sint-Amandsberg, 1986). Met foto's van gerealiseerde woningen en plannen.

205. DE GROOTE S., *Richard Minne (1891-1965)*, in *Bijdragen tot de Geschiedenis der Stad Deinze*, LVIII, (1991), p. 119-158.
Minne (Gent, 1891-Sint-Martens-Latem, 1965) was dichter, journalist en schrijver van cursiefjes in Vooruit. Met fotoreproducties.
206. DEKEYSER E., *Napoleon De Keyser. Een voorloper van het socialisme in Vlaanderen en zijn familie te Gent*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 3, p. 169-171.
Gegevens over de Vlaamse landmeter Napoleon de Keyser die in 1854 *Het Natuer-Recht, of de Rechtveirdigheid tot nieuw bestuur als order der saemleving volgens de bestemming van den mensch* uitgaf. Hij was in 1847 mede-oprichter van de Assemblée Démocratique, een internationale vergadering van links-revolutionairen rond Karl Marx. Tevens enkele gegevens over Victoria de Keyser (1839-1923), gehuwd met de drukker Eugène vander Haeghen (1829-1880).
207. DE MEULDER K., H. HOUWEN en B. MOENS (red.), *100 jaar Filip de Pillecyn, (Rodenbachfonds)*, Gent, 1992, 237 blz.
Veertien auteurs leverden bijdragen voor een boek over leven en journalistiek-literair werk van De Pillecyn (Hamme, 1891-Gent, 1962). Met reproducties van lino'sneden door J. HOUWEN.
208. DE VOCHT R., *Vader en zoon Van Parijs. Antoon, 1884-1968. Luciaan, 1920-1991*, in *Driemaandelijks Tijdschrift Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 20, (1992), nr. 1, p. 2-9.
Korte schets van het leven en werk van beeldhouwer Luciaan van Parijs (Deinze, 1920-Gentbrugge, 1991). Hij schiep onder het meer het monument - Tineke van Heule te Gentbrugge. Geïllustreerd.
209. *In memoriam*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 44, (1990), p. 313-321.
Korte biografische nota's van de in 1990 overleden zanger en liedjesschrijver Wim de Craene (Gent, 1950), de stichter-directeur van poppentheater Maggie Henri Maeren (Gent, 1931), de conservator van het Centrum voor Kunst en Cultuur Rita van de Capelle (Gent, 1941), de germanist, professor en vaste secretaris van de Koninklijke Akademie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde Marcel Hoebeke (Leupegem, 1918) en de kunstschilder en schrijver Marcel de Backer (Gentbrugge, 1921). Met fotoreproducties
210. KLUYSKENS P. (+), *Baron Jules de Saint-Genois*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 5, p. 306-310.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1991-1992

211. LEKENS L., *Campo Santoherdenking 1992. Cecile Caeterman 1882-1957*, in *G.O.V.-Heraut*, 27, (1992), nr. 5, 4 blz. Geïllustreerd.
212. LEKENS L., *Kunstschilder Theodoor Jozef Canneel 1817-1892*, in *G.O.V.-Heraut*, 27, (1992), nr. 3, 8 blz. Geïllustreerd.
213. LENDERS P., *Afkomst en vormingsjaren van burggraaf Vilain XIII*, in *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 74, (1991), nr. 1-2, p. 31-46.
Burggraaf Vilain XIII (Aalst, 1712-Wetteren, 1777) studeerde rechten aan de universiteit van Leuven en - vermoedelijk - economie en statistiek in het buitenland. Van 1752 af was hij als staatsman actief in Gent.
214. LIEVOIS D., *Jean-Baptiste de Febure*, in *Stadsarcheologie*, 15, (1991), nr. 4, p. 37-41.
Biografische gegevens over de textielhandelaar en advocaat bij de Raad van Vlaanderen (18de eeuw).
215. MAES H., *Dr. Adriaan Martens (1885-1968)*, in *Bijdragen tot de Geschiedenis der Stad Deinze*, LVIII, (1991), p. 55-118.
Biografie van professor-dokter Martens (Bocholt, 1885-Astene, 1968), die onder meer ijverde voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit. Met reproducties van oude foto's en bijlagen.
216. MUREZ J., *Georges de Koker*, Gent, 1992, 96 blz.
Monografie over de kunstschilder De Koker (Ledeberg, 1928-). Met foto's van werken.
217. MUREZ J., *Gustaaf van den Meersche. Beeldhouwer*, Gent-Zingem, 1992, 61 blz.
Monografie over de beeldhouwer en leraar aan de Academie van Aalst Van den Meersche (Gent, 1891-Gentbrugge, 1970). Met talrijke fotoreproducties van beeldhouwwerken.
218. *Nouvelle Biographie Nationale. 2*, (*Académie Royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique*), Brussel, 1990, 407 blz.
Betreffende Gent zijn opgenomen : de wiskundige en professor Fernand Backes, 1887-1985 (p. 16-17), de romaanse filoloog en professor Albert Counson, 1880-1933 (p. 91-94), de jurist en professor René Dekkers, 1909-1976 (p. 105-107), de jurist, professor en archeoloog Fernand de Visscher, 1885-1964 (p. 133-134) de psycholoog en professor Jules-Jean van Biervliet, 1859-1945 (p. 352-354), de jezuïet en bibliothecaris Joseph van den Gheyn, 1854-1913

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

(p. 356-357), de historicus en professor Herman vander Linden, 1868-1956 (p. 360-362), de jezuïet François van Ortroy, 1854-1917 (p. 368-369) en de historicus en professor Fernand Vercauteren, 1903-1979 (p. 383-384). Geïllustreerd.

219. VAN ACKER K.G., *Victor van Crombrughe en Pieter de Keysere*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 5, p. 285-289.
Gegevens over de familie Van Crombrughe in de 16de eeuw en de relatie met drukker Pieter de Keysere.